

RECENSIES

handboeken voor arts en laborant, die in deze periode in gebruik waren. Het valt op dat de opkomst van de volledig ingerichte ziekenhuislaboratoria pas vlak voor de tweede wereldoorlog goed op gang komt. Al met al een zeer interessante bundel, die veel vragen beantwoordt, maar hier en daar ook nog wel wensen overlaat, speciaal ten aanzien van het gebied van de industriële laboratoria.

A. J. Veenendaal jr.

L. Gevers, *Honderd jaar katholieke studerende jeugd 1884-1984. De geschiedenis van de Hasseltse Jonge Klauwaarts* (Hasselt: KSJ, Leuven: KADOC, 1986, 299 blz.).

Groeperingen die een belangrijke verjaardag vieren gaan vaak over tot de publikatie van 'een geschiedenis'. Niet zelden is zulk gelegenheidswerk een anekdotische en nostalgisch-naar-het-verleden-kijkende kroniek. De geschiedschrijving is met zulke publikaties weinig gebaat, zeker wanneer blijkt dat niet eens de moeite werd gedaan om het bewaard gebleven archiefmateriaal behoorlijk te exploreren. De gelegenheidsauteur blijkt bovendien veelal niet in staat te zijn om de geschiedenis van 'zijn' beweging of groep in te passen in een ruimer historisch kader.

Toen de Hasseltse 'Jonge Klauwaarts' ter gelegenheid van hun honderdste verjaardag een beroep deden op Lieve Gevers konden zij in feite geen betere auteur kiezen. Voorliggende studie is dan ook méér dan een gelegenheidspublikatie. Zij werd geschreven vanuit de vertrouwde met de geschiedenis van de negentiende-eeuwse studentenbeweging en met grote achtergrondkennis over de geschiedenis van de Vlaamse Beweging.

De Jonge Klauwaarts vormen momenteel een Hasseltse KSJ (Katholieke Studerende Jeugd)-groep. Deze jeugdbewegingsgroep, die sedert 1969 aan gemeenschappelijke KSA (Katholieke Studentenactie)- en VKS J (Vrouwelijke Katholieke Studerende Jeugd)-werking doet, heeft zijn wortels in de Vlaamsgezinde actie in de Limburgse middelbare scholen van het laatste kwart van de negentiende eeuw. Opgericht naar aanleiding van de actie van een dertigtal leerlingen van het Hasseltse Sint-Jozefcollege om in het schooljaar 1884-1885 meer uren Nederlands op het lesrooster te krijgen en om de toelating te bekomen om gedurende drie dagen per week op het college Nederlands te mogen spreken, hebben de Jonge Klauwaarts zich als katholieke Vlaamse vereniging op het college en naar buitentoe ingezet voor wat toen 't herwordend Vlaanderen' werd genoemd. Vanaf het begin bestond er een band tussen de Jonge Klauwaarts en de denkwereld van de Vlaamse 'hoogstudenten' van de Leuvense universiteit. Verscheidene voorzitters van de Hasseltse 'Studentengilde' studeerden te Leuven en waren er actief in de studentenbeweging. Het is dan ook niet verwonderlijk dat ideeën en acties die te Leuven succes kenden door de Hasseltse 'studerende jeugd' werden overgenomen. De geschiedenis van de Hasseltse Jonge Klauwaarts valt in grote lijnen samen met de geschiedenis van de Vlaamse jeugdbeweging, die op haar beurt in vele opzichten een spiegel is van wat de Vlaamse Beweging in de loop der jaren heeft beroerd.

Op het einde van de negentiende eeuw was er te Hasselt minder belangstelling voor de taalstrijd als dusdanig, maar zette men zich speciaal in voor de wetenschappelijke, culturele en sociaal-economische ontwikkeling van het eigen volk. Zoals elders was de Vlaamse studentenbeweging er een 'vormingsbeweging' met grote aandacht voor de 'volksontwikkeling'. De eerste wereldoorlog met de verlokkingen van het activisme en de radicale en nationalistische stromingen van het interbellum zijn aan de Hasseltse jeugd niet ongemerkt voorbij gegaan, maar

op het ogenblik dat een Vlaams-nationalistische partij ontstond zaten de Jonge Klauwaarts al helemaal op het spoor van de Katholieke Actie. Dit wilde echter niet zeggen dat de 'Vlaamse actie' in Hasselt op het achterplan was geraakt. In de Limburgse KS A-bonden werd het vroegere conflict tussen het Vlaamse en het katholieke ideaal evenwel als voorbijgestreefd beschouwd. In dezelfde periode kreeg ook het spelelement in het groepsleven meer aandacht. De evolutie naar een volwaardige jeugdbeweging binnen de hiërarchische structuur van de Katholieke Actie was ingezet. Deze evolutie werd in 1942 in een nieuwe 'keure' vastgelegd. Uit de studie van L. Gevers blijkt duidelijk dat de jaren 1945-1957 de periode was van de grote bloei van de KSA, 'een totale jeugdbeweging ... die aantreedt in de Katholieke Actie-gelederen,... kerketrouw, in dienst van Volk en Land'. Vooral deze laatste karakteristieken waren typisch voor het milieutante katholicisme uit de jaren vijftig. Naast de schoolstrijd in België zelf, bepaalde de koude oorlogssfeer — waarbij 'het atheïstische communisme' als een levensgrote bedreiging voor Europa en de wereld werd afgeschilderd — het ideologisch klimaat. De bewondering voor de strijd der katholieke falangisten in de Spaanse Burgeroorlog was ook te Hasselt aanwijsbaar en een van de onderafdelingen van de Jonge Klauwaarts werd zelfs in 'Alcazarban' omgedoopt. Dit 'faits divers' is een interessant fenomeen en men kan zich afvragen of op andere terreinen binnen de katholieke sfeer (in het katholieke onderwijs, in katholieke jeugdliteratuur bijvoorbeeld) deze verering voor 'de katholieke helden van de burgeroorlog' niet evenzeer naspelbaar is. Vanaf ca. 1957 werd het ideologisch kader stilaan door een meer pluralistische, sociaal bewogen en later ook duidelijk maatschappijkritische visie vervangen. Terecht schrijft L. Gevers dat de wereld dichterbij kwam terwijl de jeugdcultuur aan het veranderen was. Deze evolutie kon in het kader van de voorliggende studie wellicht niet dieper worden onderzocht, maar is zeker niet een van de minst belangrijke episodes uit de honderdjarige geschiedenis van de bestudeerde groepering. Hetzelfde kan gezegd worden over de hoofdstukken waarin 'een zoekende generatie' en de 'vechters voor een betere wereld' worden benaderd. Hier worden belangrijke bouwstenen aangedragen voor het bestuderen van de eigentijdse geschiedenis, een voor historici nog haast volledig braakliggend terrein. Toch zou het nuttig zijn om voor dit relatief recente verleden meer achtergrondinformatie te bieden. Het is duidelijk dat het maatschappelijke engagement van de Hasseltse Klauwaarts mede onder invloed van het toenmalige Leuvense klimaat tot stand is gekomen, maar een en ander zou nog meer in het oog springen indien was nagegaan in welke acties en bij welke bewegingen de toenmalige Hasseltse groepsleiding te Leuven actief betrokken was.

Door een nauwkeurig onderzoek van verslagboeken en ander materiaal uit het goed bewaarde verenigingsarchief (materiaal dat voor de meest recente periode werd aangevuld met interviews), slaagde Lieve Gevers er in 'een eeuw samen jong zijn te Hasselt' te doen herleven. Het boek illustreert dan ook op treffende wijze hoe generatie na generatie de Vlaamsgezinde, sociale en politieke bewogenheid van actieve jongeren in de Hasseltse microkosmos gestalte kreeg.

G. Janssens

F. van Campenhout, *Hector Plancquaert, Daensistisch politicus, journalist en letterkundige* (Antwerpen: De Nederlanden, 1986, 208 blz., f45,-, ISBN 90 6583 058 8).

Sinds K. van Isacker in 1959 een basiswerk over het Daensisme schreef, is er over deze beweging veel gepubliceerd. Een mooie synthese bood de catalogus *De Daensistische beweging* (1981;